

ОБОБЩЕНА СПРАВКА

във връзка с чл. 29, ал. 1 от Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми на съответствието на „Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021-2028 г.“, с условията в Решение № БС-111-ЕО/2022 г. на РИОСВ-Бургас

В изпълнение на изискването на чл. 29, ал. 1 от Наредбата за реда и условията за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за екологична оценка) и във връзка с Решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка № БС-111-ЕО/2022 г. на Директора на РИОСВ - Бургас, с което е преценено да не се извършва екологична оценка на „Програма за качеството на атмосферния въздух (КАВ) на Община Айтос за периода 2021-2028 г.“, е изготвена настоящата обобщена справка, включваща анализ на:

- ❖ Съответствието на програмата за КАВ на Община Айтос 2021-2028 г. с основните резултати и препоръки от документацията по ЕО, с резултатите от консултациите, с условията, мерките и ограниченията в решението за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО;
- ❖ Съответствието програмата за КАВ на Община Айтос 2021-2028 г. с обосноваването в решението за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО алтернатива по чл.26, ал.2, т.6 от Наредбата за ЕО за постигане целите на програмата;
- ❖ Степента, в която мерките по чл. 26, ал. 2, т. 7 и 8 или по чл. 14, ал. 2, т. 6 и 7 са предвидени в програмата.

I. По чл.29, ал.1, т.1: Съответствие на „Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021-2028 г.“ с основните резултати и препоръки от документацията по ЕО, с резултатите от консултациите, с условията, мерките и ограниченията в Решение № БС-111-ЕО/2022г. на Директора на РИОСВ-Бургас:

Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Айтос за периода 2021 – 2028 г., се изготвя на основание чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) и чл. 31 и чл. 32 от Наредба № 7 от за оценка и управление качеството на атмосферния въздух.

На база, извършени през 2021 г. индикативни измервания с мобилна автоматична станция на ИАОС е установено, че в град Айтос нивото на 90.4-тия перцентил на ФПЧ₁₀ превишава средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве от 50µg/m³. В тази връзка и на основание чл. 27(1) на ЗЧАВ е издадено предписание от РИОСВ – Бургас, съгласно което Община Айтос следва да разработи общинска Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на нормите за качество на атмосферния въздух, по показател фини прахови частици с размер до 10 µm (ФПЧ₁₀).

С програмата за КАВ се извършва анализ и преразглеждане на основните източници на замърсяване, както и оценка на ефективността на изпълняваните мерки и тяхното актуализиране и привеждане в съответствие с действителната към момента обстановка, с оглед намаляване нивата на ФПЧ₁₀ и за достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух в Община Айтос към 2028 г.

Програмата, разглежда всички населени места, включени в административните граници на общината с обща площ от 402.9 km² и население от 27610 души към 31.12.2020г., по данни на НСИ.

Съгласно нормативните изисквания след изготвяне, проектът на „Програма за качество на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021-2028 г.“ е публикуван на интернет страницата на общината за предоставяне на обществен достъп. Осигурен е едномесечен срок за запознаване на обществеността с проекта на програмата, в който могат да се изпращат препоръки и мнения. В срока обявен за запознаване на обществеността с проектната документация в общинска администрация няма постъпили писмени възражения, бележки и предложения по така изготвената програма.

Проектът на програмата се съгласува с компетентните органи РИОСВ Бургас, РЗИ Бургас и Басейнова Дирекция Черноморски район – Варна, чрез провеждане на *регламентираната в глава шеста от ЗООС, процедура по екологична оценка и/или по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие*. Целта на съгласуването е в крайния си вариант, общинската програма да отговори в максимална степен на изискванията на екологичното законодателството и опазването на човешкото здраве, както и да се предвидят мерки за предотвратяване на неблагоприятни въздействия вследствие на осъществяването ѝ.

Процедурата за извършване на екологична оценка стартира с изготвяне и представяне на писмена документация, съгласно чл. 8а от Наредбата за ЕО с Вх. № ПД-1541(3) от 02.08.2022г. на РИОСВ Бургас. Информацията за преценяване на необходимостта от екологична оценка, заедно с проекта на програмата са съгласувани с Регионална здравна инспекция - Бургас и Басейнова Дирекция „Черноморски район“. В отговор са получени следните становища:

Изх. № 10-259-1 от 16.08.2022 г. на РЗИ Бургас, съгласно което Регионална здравна инспекция посочва, че в представената документация се съдържат достатъчно анализи, изводи и мотивирани заключения по отношение степента на значимост на въздействие и риска за човешкото здраве, с които е доказано, че не се очаква здравен риск при осъществяване на програмата.

Изх. № 05-10-825/А1/18.08.2022 г. на БДЧР Варна, съгласно което Басейнова дирекция счита, че реализацията на предложената програма за КАВ в община Айтос няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху водите и водните екосистеми, при спазване на забраните и ограниченията, свързани с действащата нормативна уредба, както и при съобразяване с действащите планове за управление на водите - ПУРБ и ПУРН.

Решение № БС-111-ЕО/14.09.2022 г. на РИОСВ-Бургас, с което компетентния орган е преценил, че за „Програма за качество на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021-2028 г.“ не е необходимо извършване на екологична оценка. Общинската програма е съобразена изцяло с всички законови и нормативни изисквания и нейното прилагане на територията на общината няма да доведе до негативни последици по отношение на компонентите на околната среда. Програмата има принос към изпълнението на националното и европейското законодателство в областта на околната среда и в частност към подобряване качеството на атмосферния въздух по отношение на съдържанието на замърсителя ФПЧ₁₀, в съответствие с нормативната уредба по опазване чистотата на атмосферния въздух. С реализирането на заложените мерки в програмата се цели постигане на резултати, насочени към намаляване, минимизиране и ограничаване на емисиите от транспорта и емисиите от битовото отопление с дърва и въглища идентифицирани като основни източници на замърсяване в Община Айтос. Изпълнението на плана за действие към програмата ще допринесе за постигането на нормите за опазване на човешкото здраве по отношение на ФПЧ₁₀.

При извършената проверка за допустимост по смисъла на чл. 37, ал. 2 от Наредбата за ОС е установено, че общинската програма за КАВ е допустима с:

- Режимите на защитените територии, определени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяването им и с утвърдените Планове за управление (ако има такива);
- Режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяването им;

Разглежданата програма е внесена за становище в Министерство на околната среда и водите с Вх. № 05-08-1302/06.06.2022 г. В резултат на извършената проверка за пълнотата на проекта на „Програмата за качество на атмосферния въздух в община Айтос за периода 2021 - 2028 г.“, дирекция „Опазване чистотата на въздуха“ към МОСВ дава писмено становище (Изх. № 08-00-695/15.10.2018г.), съгласно което проекта на програмата е необходимо да се коригира, а коригирания вариант да се внесе за съгласуване в РИОСВ-Бургас.

Коригираната съгласно указанията на МОСВ програма е внесена в РИОСВ-Бургас, в следствие на което е получен Изх. № АВ-689/4/18.10.2022г. с което инспекцията съгласува представения коригиран вариант на „Програма за КАВ на община Айтос за периода 2021 - 2028г.“. Корекциите в програмата са извършени съобразно бележките в становището на дирекция „Опазване чистотата на въздуха“ към МОСВ.

Извършените корекции в програмата са от чисто технически характер и не водят до промяна на параметрите на плана, поради което не е необходимо провеждане на нова процедура по преценяване на необходимостта от екологична оценка.

В горесцитираното **Решение № БС-111-ЕО/2022 г.** на Директора на РИОСВ – Бургас за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на „Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Айтос 2021-2028г.“, са поставени следните условия при прилагането на програмата:

1. Всички инвестиционни предложения произтичащи от общинската програма следва да бъдат съгласувани с компетентните органи МОСВ/РИОСВ, да се проведат изискващите се процедури по ОВОС и ЕО. За тези инвестиционни предложения, планове и програми или за други, както и за проекти, попадащи само под разпоредбите на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (респективно Наредбата за ОС) да се проведат изискващите се процедури по оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони. Одобряването на дейностите следва да се извършва само след положително решение/станoviще по ОВОС/ЕО/ОС и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията и мерките, разписани в решението/станoviщето.

От предвидените мерки в Програма за качество на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021-2028 г. произлизат инвестиционни предложения, но същите са с неопределено местоположение и обхват. За всички бъдещи инвестиционни предложения/планове, програми или проекти, и/или техните изменения, залегнали за изпълнение в мерките на програмата, за които се изисква провеждане на процедура по ОВОС/ЕО (по реда на глава шеста на ЗООС) и оценка на степента на въздействие с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на ЗБР) ще се одобряват по реда на съответния специален закон само след акт за съгласуване от компетентните органи по околна среда и при съобразяване с препоръките от извършените оценки, както и с условията на съответния акт.

Тези условия касаят изисквания, заложи в цитираните нормативни актове и това е задължение на възложителя на инвестиционното предложение/план, програма или проект, което трябва да бъде изпълнено изцяло, съгласно разпоредбите на действащото законодателство.

2. Да се спазва заложеното условие на Басейнова Дирекция „Черноморски район“, съгласно с изх. № 05- 10-825/А1/18.08.2022г.

Съгласно становищата на БДЧР – Варна при изпълнение на програмата за КАВ, по отношение на водните обекти следва да се спазват забраните и ограниченията произтичащи от Закона за водите и от действащите планове за управление на водите (ПУРБ и ПУРН), а именно:

Разпоредбата на чл.155, ал.1, т.23 от Закона за водите гласи: *„Директорът на басейнова дирекция изпълнява държавната политика на басейново ниво, като: издава становища за допустимост на инвестиционни предложения, които са предмет на процедура по глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, за съответствието им с плана за управление на речния басейн и/или с плана за управление на риска от наводнения, със съдържание, определено в наредбите по чл. 135, ал. 1, т. 1а, 2 и 13; становищата се публикуват на интернет страниците на басейновите дирекции.“*

В тази връзка при подготовка на документация за бъдещи инвестиционни намерения и проекти, произтичащи от програмата за КАВ на Община Айтос 2021-2028 г., при които е възможно да бъдат засегнати повърхностни, вкл. крайбрежни и подземни води, подлежат на оценка за допустимост, спрямо екологичните цели и планираните мерки за постигане на добро състояние на водите в ПУРБ и в съответствие с целите на управление на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН, за съответния период на действие на плановете.

II. По чл. 29, ал.1, т. 2: Съответствието на плана/програмата с обосновааната в становището по ЕО алтернатива по чл.26, ал.2, т.6 за постигане целите на плана или програмата:

Основната цел на общинската програма за подобряване КАВ до 2028 г. е да осигури добро качество на атмосферния въздух, отговарящо на нормативните изисквания във всички райони на общината, и по-конкретно достигане и последващо поддържане на допустимите стойности за:

- * **Брой превишения на средноденоношната норма на ФПЧ10 – СДН за опазване на човешкото здраве е 50 µg/m³ и не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година, при постоянни измервания.**
- * **При индикативни измервания, изискването средноденоношната норма на ФПЧ10 да не бъде превишавана повече от 35 дни за календарна година се оценява, чрез проследяване нивото на ФПЧ10 при 90.4 перцентил, който да не превишава ПС на СДН от 50 µg/m³.**
- * **Средногодишна концентрация на ФПЧ₁₀ под 40 µg/m³.**

Общинската програма е основана на ангажименти, произтичащи от националното законодателство, което транспонира изцяло *Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух на Европа.*

С разработване на програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021 - 2028 г. се цели интегриране на екологичните съображения в процеса на развитие като цяло и опазване на околната среда и човешкото здраве, основавайки се на следните принципи:

- * предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
- * пълна отговорност на замърсителя;
- * участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения;
- * чиста и здравословна околна среда;
- * рационално използване на наличните ресурси;

При разработването на общинската програма са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и насърчаване на устойчивото развитие, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве.

Екологичен проблем от значение за Програмата е наднормено замърсяване на атмосферния въздух с ФПЧ₁₀ и по-конкретно надвишаване броя превишения на средноденонощната норма в град Айтос. Анализът на данните от МАС към 2021 г. и резултатите от извършено дисперсионно моделиране показват, че превишения на ПС за СДН на ФПЧ₁₀ се регистрират единствено през зимните месеци. Извън отоплителния сезон (април-септември) не са регистрирани стойности, надвишаващи СДН на ФПЧ₁₀ от 50 µg/m³. Като основна причина, обуславяща наднормените стойности на ФПЧ₁₀ през студените месеци, се очертават използваните през отоплителния сезон горива (дърва и въглища), съчетано с характерните за сезона метеорологични условия (температурни инверсии, безветрие и др.), които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой.

Замърсяването на въздуха е една от основните екологични причини за редица заболявания в България и Европа. Ефектите от лошото качество на въздуха се усещат най-силно в градските райони, където хората изпитват значителни здравословни проблеми. Предложените, в настоящата програма, мерки включват дейности за ограничаване на емисиите на ФПЧ₁₀ с цел привеждане и поддържане КАВ в съответствие с действащите норми за опазване на човешкото здраве. Предложените дейности са обединени в две основни направления, насочени към редуция на емисиите от транспорта и битовия сектор в Община Айтос. Ефективността на мерките е оценена чрез дисперсионно моделиране с използване на дисперсионен модел AERMOD, при които е отразена очакваната редуция в годишните емисии по периоди (междинен 2024 г. и краен 2028 г.) и по групи източници.

Резултатите от прогнозното моделиране, както за междинния, така и за крайния период на планиране, показва, че целите са правилно определени и тяхното постигане, чрез изпълнение на предлаганите с настоящата програма мерки, ще доведе до спазване на нормите за качество на атмосферния въздух.

Получените резултати за съдържание на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух към 2028 г. показват, че изпълнението на предвидените мерки ще доведе до поддържането на много добро КАВ в Община Айтос.

Изпълнението на програмата е предпоставка общоевропейските норми за качество на атмосферния въздух да бъдат спазени, дори и при отчитане дела на независещите от общината обстоятелства, влияещи върху общото замърсяване, в т.ч. националното фоново ниво и друг външен пренос.

III. По чл.29, ал.1, т. 3: Степента, в която мерките по чл.26, ал.2, т.7 и 8, или по чл.14, ал.2, т.6 и 7 са предвидени в плана или програмата:

Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021 - 2028 г. е част Общинската програма за опазване на околната среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда.

Програмата за КАВ е разработена в координация както с национални, така и с общински програмни документи. При разработване на програмата за КАВ са взети предвид и отразени основните изисквания произтичащи от:

- * Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018–2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- * Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 – 2030, приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.;
- * План за интегрирано развитие на Община Айтос за периода 2021-2027 г.;
- * Общ устройствен план на Община Айтос, окончателен проект;
- * Програма за енергийна ефективност Община Айтос 2018-2022 г.;
- * Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива - Община Айтос 2018-2028 г.;
- * Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в Община Айтос 2019-2022 г.;
- * План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021г.) за Черноморски район, съгласно РДВ 2000/60/ЕС;
- * План за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016-2021г.), съгласно Директива 2007/60/ЕС.

При изготвяне на програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Айтос за периода 2021 – 2028 г. е изпълнен следния набор от дейности:

- * Набиране на наличната информация, отнасяща се до процеса на оценка и управление на КАВ в допълнение към информацията, която е налична в общината;
- * Проучване и анализ на пълнотата на наличната информация;
- * Комплексна оценка на КАВ в района за оценка и управление;
- * Инвентаризация на емисиите на замърсителя към базова 2021 г. по сектори, включващо изчисляване на организирани и неорганизирани емисии, когато те не са представени, а са налични базови данни, оценка на относителния принос на отделните сектори или значими индивидуални източници към замърсяване на въздуха;
- * Анализ на причините за превишаване на нормите за КАВ;
- * Анализ на вече планираните и/или прилагани мерки за подобряване на КАВ;
- * Дисперсионно моделиране на разпространението на замърсяването и приноса на отделните източници на емисии с разпределение на максималните 24-часови и средногодишни концентрации, извършено за базовата година, включително анализ на резултатите от моделирането;
- * Формулиране на мерки и/или проекти за подобряване на КАВ в краткосрочна, средносрочна и дългосрочна перспектива, разписани в План за действие към Програмата;
- * Прогнозно моделиране на въздействието на мерките върху нивата на замърсителя ФПЧ10 с разпределение на максималните 24-часови и средногодишни

концентрации за междинна година 2024 г. на програмата, въз основа на разработения сценарий за постигане на нормите;

- * Прогнозно моделиране на въздействието на мерките върху нивата на замърсителя ФПЧ₁₀ с разпределение на максималните 24-часови и средногодишни концентрации за целевата (крайна) година 2028 г.;
- * Определяне и използване на количествени показатели за въздействието на бъдещите мерки върху нивата на замърсителя/намаление на годишните емисии в резултат на приложената мярка (тон/година);
- * Определяне на прогнозни разходи и източници на финансиране за реализация на мерките в Плана за действие към Програмата;
- * Изготвяне на предварителен вариант на Програмата за подобряване на КАВ – за съгласуване с РИОСВ Бургас/МОСВ, заинтересованите лица и екологични организации и движения;
- * Изготвяне на окончателен вариант на Програмата за подобряване на КАВ.

Изпълнението на заложените в плана за действие мерки в периода 2021 – 2028 г. имат изцяло положително въздействие, което ще доведе до намаляване на замърсяването с ФПЧ₁₀ и подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Айтос. Няма вероятност за вредни последици от включените мерки, проекти и дейности върху целевата територия и нейното население. Програмата няма да има преки, косвени, краткосрочни или дългосрочни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве.

Изпълнението на заложените мерки, заложи в плана за действие към програмата е предвидено да се финансират както със средства от Общинския бюджет на Община Айтос, така и със средства от Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури, ОПОС 2021 - 2027 и Секторни организации.

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на поставените цели, срокове и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Наблюдението на Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух ще се осъществява чрез периодично събиране на информация, свързана с напредъка по изпълнение на включените в плана за действие мерки и степента на постигане на индикаторите, както и анализ на събраната информация и на възникнали проблеми при изпълнението и причините за тях. В допълнение, за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на планирания график и степента на изразходване на ресурсите.

Съгласно действащите в страната законови разпоредби:

- * Компетентни органи, отговорни за осигуряване чистотата на въздуха на територията на съответната община, са кметовете на общини и общинските съвети (Чл. 19, ал. 2 от ЗЧАВ);
- * Кметовете на общини ежегодно до 31 март внасят в общинските съвети отчет за изпълнението на програмите за предходната календарна година (Чл. 27, ал. 2 от ЗЧАВ);
- * Общинските органи и регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на тяхната територия (Чл. 19, ал. 3 от ЗЧАВ);
- * В случаите, когато видът и степента на замърсяване на атмосферния въздух увеличават значително риска за човешкото здраве и/или за околната среда или при не постигане

на нормите, общинските съвети могат да приемат следните мерки (Чл. 28а, ал. 1 от ЗЧАВ):

- да създават зони с ниски емисии на вредни вещества на територията на цялата община или на част от нея;
- да ограничават употребата на определени видове горива или уреди за отопление;
- да ограничават движението на моторни превозни средства или на определени категории моторни средства.
- Зоните с ниски емисии на вредни вещества могат да се въвеждат чрез налагане на мерки, забрани и ограничения, включително на мерките по ал. 1, т. 2 и 3.

Посочените мерки, могат да бъдат включени в програмите по чл. 27, ал. 1 и в оперативните планове по чл. 30 от ЗЧАВ.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Контролът върху изпълнението на програмата ще се осъществява от Общинския съвет и РИОСВ Бургас. За целта всяка година в срок до 31 март кметът на общината внася в Общински съвет отчет за изпълнение на програмата за предходната година, като същият след приемането му се изпраща в Регионалната инспекция по околна среда и води за сведение. Годишните отчетни доклади за изпълнението на Програмата ще се публикуват и на интернет страницата на Община Айтос с цел информиране на обществеността.

В заключение отбелязваме, че **„Програма за качество на атмосферния въздух на Община Айтос за периода 2021 – 2028 г.“** е в пълно съответствие с условията, постановени в Решение № БС-111-ЕО/2022 г. на Директора на РИОСВ-Бургас.